

Sygn. akt II CZ 69/09

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku K.W.

przy uczestnictwie A.S., E.S., J.S., K.Z. i A.S.

o stwierdzenie nabycia spadku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 3 grudnia 2009 r.,

zażalenia uczestników postępowania A.S., E.S. i J.S. na postanowienie Sądu

Okręgowego w S.

z dnia 17 czerwca 2009 r., sygn. akt [...],

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w S. postanowieniem z dnia 17 czerwca 2009 r. odrzucił apelację uczestniczek postępowania A.S. i E.S. od postanowienia Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 5 grudnia 2008 r. w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po J.W. W uzasadnieniu wskazał, że apelację od powyższego orzeczenia złożył pełnomocnik uczestniczek, uiszczając jednocześnie kwotę 20 zł tytułem opłaty od apelacji. Następnie zarządzeniem z dnia 18 lutego 2009 r. Sąd pierwszej instancji wezwał pełnomocnika do uzupełnienia opłaty od apelacji przez uiszczenie kwoty 80 zł, wskazując, że opłata stała od apelacji wynosi 100 zł, w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia apelacji. W dniu 26 lutego 2009 r. apelujący uiścił wymaganą opłatę.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy błędnie wezwał apelującego do uzupełnienia opłaty od apelacji, zamiast odrzucić apelację jako nieopłaconą. Zgodnie bowiem z treścią art. 130² § 3 k.p.c. sąd odrzuca bez wezwania o uiszczenie opłaty pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środki odwoławcze lub środki zaskarżenia (apelację, zażalenie, skargę kasacyjną, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty, skargę na orzeczenie referendarza sądowego) podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Stosownie zaś do przepisu art. 50 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, opłatę stałą w kwocie 100 złotych pobiera się od apelacji, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku. W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega również wątpliwości, iż cytowana ustawa o kosztach sądowych ma zastosowanie w niniejszej sprawie, bowiem zgodnie z art. 149 ust. 1 te same przepisy wcześniejszej ustawy stosuje się w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. Orzeczenie kończące sprawę w niniejszej sprawie w instancji, tj. zaskarżone postanowienie o stwierdzeniu

nabycia spadku, zostało wydane w dniu 5 grudnia 2008 r., a zatem postępowanie wywołane wniesieniem apelacji zostało wszczęte już pod rządami nowej ustawy, w związku z czym należy do niego stosować przepisy obecnie obowiązującej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Ostatecznie Sąd Okręgowy wskazał, że naruszenie obowiązku prawidłowego uiszczenia opłaty powinno skutkować odrzuceniem apelacji zgodnie z art. 130² § 3 k.p.c., zaś stosownie do treści art. 373 k.p.c. sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, jeżeli uległa ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji.

Od powyższego postanowienia uczestniczki postępowania wniosły zażalenie, zaskarżając je w całości i wnosząc o jego uchylenie. Na wstępie podniosły, że z dniem 1 lipca 2009 r., a zatem w otwartym okresie do zaskarżenia postanowienia z dnia 17 czerwca 2009 r. doszło do uchylenia przepisu art. 130² § 3 k.p.c., a w konsekwencji, że w obecnym stanie prawnym nie ma podstaw do odrzucenia apelacji na podstawie nie istniejącego już art. 130² § 3 k.p.c. Nadto wskazały, że nie uiszczenie w całości należnej opłaty było następstwem niejasności przepisu art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w części obejmującej stwierdzenie „do czasu zakończenia postępowania w danej instancji” i jako okoliczność niezawiniona podlega sanacji przez wezwanie do uzupełnienia opłaty w pełnej wysokości (art. 130 k.p.c.) oraz, że wykładnia przepisu art. 130² § 3 k.p.c. pozwalała i pozwala przyjąć, że tylko nieuiszczenie w jakiegokolwiek części kwoty odpowiadającej opłacie od apelacji, wywołuje skutek odrzucenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie uczestniczek postępowania nie zasługuje na uwzględnienie. Trafnie Sąd Okręgowy w S. wskazał, że wniesienie apelacji bez uiszczenia opłaty w wysokości stałej przez profesjonalnego pełnomocnika skutkuje odrzuceniem apelacji z mocy art. 130² § 3 k.p.c., przy czym jeżeli Sąd pierwszej instancji tego nie uczyni, błędnie wzywając pełnomocnika do uzupełnienia braków apelacji przez jej opłacanie, zobligowany do odrzucenia środka odwoławczego jest Sąd drugiej instancji z mocy art. 373 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11

stycznia 2008 r., I UZ 36/07, niepubl.). Nie ulega też wątpliwości, wbrew twierdzeniom skarżących, że nienależyte opłacenie pisma w rozumieniu art. 130² k.p.c. oznacza, że od pisma w ogóle nie została uiszczona opłata lub opłatę uiszczono po upływie terminu, jak również chodzi o taką sytuację, w której od pisma wniesiono opłatę w niepełnej wysokości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2008 r., II PZ 1/08, OSNP 2009, nr 11-12, poz. 147; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2007 r., I CZ 71/07, niepubl.). Nie można też zgodzić się ze skarżącymi, że przepis art. 149 ust. 1 u.k.s.c. w zakresie sformułowania: „do czasu zakończenia postępowania w danej instancji”, w dacie wniesienia apelacji budził wątpliwości. Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, przy czym stanowisko to należy uznać za ugruntowane, jak i w doktrynie, nie ulega wątpliwości, że zakończenie postępowania w danej instancji – w rozumieniu art. 149 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – następuje z chwilą wydania orzeczenia kończącego postępowanie w tej instancji (zob. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 124/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 91; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2008 r., I CZ 150/07, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2007 r., II CZ 40/07, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2007 r., V CZ 22/07, nie publ.). Wprawdzie art. 130² § 3 k.p.c. utracił moc z dniem 1 lipca 2009 r., uchylony przez art. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 234, poz. 1571), to jednak obowiązywał w dacie wydania zaskarżonego orzeczenia i prawidłowo został zastosowany przez Sąd drugiej instancji (art. 316 § 1 k.p.c.). Zmiana stanu prawnego, która nastąpiła już po wydaniu zaskarżonego orzeczenia nie ma znaczenia dla kontroli jego legalności dokonywanej w postępowaniu zażaleniowym.

Ponadto należy podnieść, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2008 r. jej przepisy – a zatem także art. 1 pkt 3 lit. a uchylający art. 130² § 3 k.p.c. – stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie, tj. po dniu 1 lipca 2009 r., i także z tej przyczyny, Sąd Najwyższy rozpoznając zażalenie, wniesione w sprawie wszczętej przed tą datą nie mógłby uchylić zaskarżonego orzeczenia ze względu na utratę mocy obowiązującej przez art. 130² § 3 k.p.c.

Za bezzasadne należy też uznać zarzuty zmierzające do wykazania niekonstytucyjności art. 130² § 3 k.p.c. W tym zakresie trzykrotnie wypowiadał się Trybunał Konstytucyjny, który w wyrokach z dnia 14 września 2009 r. (SK 47/07, Dz. U. RP 2009/156/1239); z dnia 28 maja 2009 r. (P 87/08 Dz. U. RP 2009/91/751); z dnia 17 listopada 2008 r. (SK 33/07, Dz. U. RP 2008/207/130) uznał, że art. 130² § 3 k.p.c. jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 w związku z art. 78 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny nie podzielił zapatrywania, że przepis ten, w wypadku gdy strona postępowania zastąpiona jest w postępowaniu przed sądem powszechnym przez adwokata, radcę prawnego czy rzeczownika patentowego, wprowadza nadmierny rygoryzm,. Zdaniem Trybunału, z samej istoty zastępstwa procesowego wypełnianego przez profesjonalnego pełnomocnika wynika uprawnione założenie, że pełnomocnik ten będzie działał fachowo, zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą oraz należytą starannością, a w konsekwencji uznaje za dopuszczalne stosowanie surowszych rygorów w odniesieniu do pism procesowych, wnoszonych przez profesjonalnych pełnomocników procesowych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. rozstrzygnął jak w sentencji.